

IEVADRAKSTS

2007. gada 12. aprīļa sanāksmē, pamatojoties uz regulāro tautsaimniecības un monetāro analīzi, Padome nolēma nemainīt galvenās ECB procentu likmes. Informācija, kas kļuvusi pieejama kopš Padomes 8. martā pieņemtā lēmuma palielināt procentu likmes, vēl vairāk apstiprinājusi apsvērumus, uz kuriem balstījās šis lēmums. Tā apstiprinājusi arī, ka vidēja termiņa cenu stabilitātes perspektīvu joprojām apdraud augšupvērsti riski, tāpēc nepieciešams ļoti rūpīgi sekot visām norisēm. Ir ļoti svarīgi nepieļaut šo cenu stabilitātes risku īstenošanos vidējā termiņā. Tas palīdzēs nodrošināt, lai vidēja un ilgāka termiņa inflācijas gaidas euro zonā tiktu stabili noturētas cenu stabilitātei atbilstošā līmenī. Šāda inflācijas gaidu nostiprināšana ir priekšnoteikums, lai monetārā politika joprojām varētu veicināt stabilu tautsaimniecības izaugsmi un darba vietu radīšanu euro zonā. Ņemot vērā labvēlīgo ekonomisko vidi, ECB monetārā politika joprojām ir labvēlīga – galvenās ECB procentu likmes ir mērenas, monetāro rādītāju un kredītu atlikuma pieaugums spēcīgs un visi ticamie rādītāji liecina, ka likviditāte euro zonā ir augsta. Tāpēc nākotnē, lai nodrošinātu cenu stabilitāti vidējā termiņā, nepieciešama apņēmīga un savlaicīga rīcība.

Vispirms – par tautsaimniecības analīzi. Jaunākā informācija atbilst Padomes vērtējumam, ka euro zonā joprojām vērojama stabila tautsaimniecības izaugsmes dinamika. *Eurostat* otrā aplēse apstiprinājusi, ka reālā IKP pieauguma temps 2006. gada 4. ceturksnī salīdzinājumā ar iepriekšējo ceturksni bija 0.9%. 2006. gadā reālais IKP euro zonā pieauga par 2.7% (atbilstoši darbadienu skaitam neizlīdzināti dati). Saskaņā ar jaunāko informāciju, publiskotajiem apsekojumiem un dažādām uz rādītājiem balstītām aplēsēm šķiet, ka 2007. gada 1. pusgadā turpinās stabila izaugsme.

Ir nosacījumi, lai arī tālākā nākotnē euro zonas tautsaimniecības izaugsme būtu stabila. Kas attiecas uz ārējo vidi, pasaules ekonomiskā izaugsme vienmērīgāk izlīdzinājusies visos reģionos un, lai gan nedaudz palēninājusies, joprojām ir spēcīga. Tādējādi ārējie apstākļi turpina veicināt euro zonas eksportu. Gaidāms, ka arī iekšzemes pieprasījums euro zonā saglabās līdzšinējo samērā spēcīgo kāpuma tempu. Vajadzētu turpināties dinamiskam investīciju apjoma pieaugumam, ko labvēlīgi ietekmēs ilgstoši izdevīgie finansēšanas nosacījumi, bilanču pārstrukturēšana, uzkrātā un pašreizējā lielā uzņēmumu peļņa un darbības efektivitātes kāpums. Patēriņam arī turpmāk vajadzētu palielināties atbilstoši reāli rīcībā esošo ienākumu dinamikai, ko arvien vairāk veicinās nodarbinātības pieaugums un darba tirgus apstākļu uzlabošanās.

Riski, kas apdraud šo labvēlīgo tautsaimniecības izaugsmes perspektīvu, īsākā termiņā kopumā ir līdzsvaroti. Tālākā nākotnē saglabājas lejupvērsti riski, kam pamatā galvenokārt ārēji faktori. Tie saistīti ar bailēm no protekcionisma spiediena pastiprināšanās, turpmāka naftas cenu kāpuma varbūtību un bažām par iespējamām neprognozējamām norisēm globālās nesabalansētības dēļ.

Runājot par cenu attīstību, saskaņā ar *Eurostat* ātro aplēsi SPCI gada inflācija 2007. gada martā bija 1.9% (gada divos pirmajos mēnešos – 1.8%). Sīkāks marta SPCI datu dalījums vēl nav pieejams. Ja vien nenotiks turpmāks naftas cenu kāpums, pagājušajā gadā novērotais enerģijas cenu svārstīgums nākotnē izraisīs ievērojamus bāzes efektus, kas šogad ietekmēs gada inflāciju. Pamatojoties uz pašreizējām naftas un naftas nākotnes līgumu cenām, domājams, ka nākamajos mēnešos gada inflācija samazināsies, bet gada beigās pieaugs un atkal svārstīsies aptuveni 2% līmenī.

Monetārajai politikai svarīgajā vidējā termiņā cenu dinamikas perspektīvu joprojām apdraud augšupvērsti riski. Tie saistīti ar turpmāka naftas cenu pieauguma iespēju un administratīvi regulējamo cenu un netiešo nodokļu tālāku palielinājumu papildus tam, kas jau līdz šim publiskots un apstiprināts. Plašākā skatījumā spēcīgākas darba samaksas pārmaiņas, nekā tiek gaidīts pašlaik, varētu radīt būtiskus augšupvērstus cenu stabilitātes riskus, īpaši ņemot vērā labvēlīgās norises darba tirgū dažu pēdējo ceturkšņu laikā. Tāpēc ir ļoti svarīgi, lai sociālie partneri turpinātu pildīt savas saistības. Šajos apstākļos, vienojoties par darba samaksu, jāņem vērā cenu konkurētspējas situācija, joprojām augstais bezdarba līmenis daudzās valstīs, kā arī darba ražīguma dinamika. Padome ar īpašu uzmanību seko pārrunām par darba samaksu euro zonas valstīs.

Monetārā analīze apstiprina dominējošos augšupvērstos cenu stabilitātes riskus vidējā un ilgākā termiņā. M3 gada pieauguma temps februārī turpināja palielināties (līdz 10.0%; janvārī – 9.9%). Vienlaikus bija vērojamas tālākas privātajam sektoram izsniegto aizdevumu gada pieauguma tempa palēnināšanās pazīmes, lai gan februārī tas joprojām bija ļoti straujš (10.3%). Iepriekšējos mēnešos šī palēnināšanās atspoguļoja mājsaimniecību aizņēmumu pieauguma tempa kritumu, visā euro zonā palielinoties hipotēku kredītu procentu likmēm un dažos reģionos palēninoties mājokļu cenu kāpumam, taču februārī tās pamatā bija nefinanšu sabiedrībām izsniegto aizdevumu pieauguma tempa samazināšanās. Vērtējot šādas norises, jāpatur prātā, ka mēneša rādītājus var ietekmēt īslaicīgi faktori, tāpēc to nozīmi nevajadzētu pārspīlēt. Straujais privātā sektora kreditēšanas kāpums rāda, ka nefinanšu sabiedrību

aizņēmumu spēcīgā pieauguma tendence, kas vērojama kopš 2004. gada vidus, joprojām saglabājas.

Vērtējot jaunākos datus atbilstošā perspektīvā, tie joprojām liecina par pamatā esošā plašās naudas pieauguma tempa spēcīgu dinamiku euro zonā. Vēl arvien spēcīgais monetāro rādītāju un kredītu atlikuma kāpums atspoguļo ilgstoši zemās procentu likmes un ekonomiskās aktivitātes nostiprināšanos euro zonā. Īstermiņa procentu likmju kāpums kopā ar zemajām ilgtermiņa procentu likmēm ietekmējis apkopoto monetāro un kredītu rādītāju atsevišķo sastāvdaļu attīstību, taču tā ietekme uz monetāro norišu vispārējo dinamismu līdz šim bijusi visai ierobežota. Pēc vairākus gadus ilgušā stabilā monetāro rādītāju pieauguma visi ticamie rādītāji liecina, ka likviditāte euro zonā ir ļoti augsta. Šādos augstas likviditātes apstākļos ilgstošais spēcīgais monetāro rādītāju un kredītu atlikuma kāpums norāda uz augšupvērstiem cenu stabilitātes riskiem vidējā un ilgākā termiņā. Tāpēc arī turpmāk nepieciešams ļoti rūpīgi sekot monetārajām norisēm, īpaši ņemot vērā stabilu ekonomiskās aktivitātes kāpumu un ilgstoši dinamisko īpašumu tirgu attīstību daudzos euro zonas reģionos.

Kopumā var teikt, ka, vērtējot cenu tendences, svarīgi ir neorientēties uz īstermiņa inflācijas svārstībām. Monetārajai politikai svarīgas vidējā termiņa norises. Riski, kas apdraud vidēja termiņa cenu stabilitātes perspektīvu, joprojām ir augšupvērsti un īpaši saistāmi ar spēcīgākām darba samaksas pārmaiņām, nekā tiek gaidīts pašlaik, ilgstoša stabila nodarbinātības un ekonomiskās aktivitātes kāpuma apstākļos. Ņemot vērā monetāro rādītāju un kredītu atlikuma spēcīgo kāpumu jau tā augstās likviditātes apstākļos, tautsaimniecības analīzes un monetārās analīzes rezultātu salīdzinājums apstiprina vērtējumu, ka vidējā un ilgākā termiņā dominē augšupvērsti cenu stabilitātes riski. Tāpēc Padome turpinās ļoti uzmanīgi sekot visām norisēm. Ir tiešām ļoti svarīgi nepieļaut šo cenu stabilitātes risku īstenošanos vidējā termiņā. Tas palīdzēs stingri noturēt vidēja un ilgāka termiņa inflācijas gaidas euro zonā cenu stabilitātei atbilstošā līmenī. Tāpēc, lai nodrošinātu cenu stabilitāti vidējā termiņā, nākotnē nepieciešama apņēmīga un savlaicīga rīcība.

Attiecībā uz citām politikas jomām Padome atzinīgi novērtēja euro zonas valstīm adresētās rekomendācijas, kas ietvertas Integrēto vadlīniju 2007. gada papildinājumos. Integrētās vadlīnijas ir visaptverošs vadlīniju kopums, ko 2005. gadā pieņēma ECOFIN, apvienojot Vispārējās tautsaimniecības politikas vadlīnijas un Nodarbinātības vadlīnijas. Integrēto vadlīniju papildinājumus apstiprināja Eiropadome 2007. gada 8. un 9. marta sanāksmē, apzinoties nepieciešamību paātrināt fiskālo konsolidāciju, uzlabot valsts finanšu kvalitāti, veicināt konkurenci un integrāciju un sekmēt darba tirgus reformas.

Attiecībā uz fiskālo politiku ārkārtīgi svarīgi ir izmantot stabilo tautsaimniecības situācijas uzlabošanas un enerģiski īstenot budžeta konsolidāciju. 2006. gadā valdības budžeta deficīta rādītājs un parāda attiecība pret IKP euro zonas valstīs izrādījušies daudz labāki, nekā bija cerēts. Šie pozitīvie rezultāti tomēr galvenokārt atspoguļo pieaugošos nodokļu ieņēmumus labvēlīgas makroekonomiskās vides apstākļos, kas dažos gadījumos kompensējuši valsts izdevumus, kuri bijuši augstāki par plānotajiem. Tā kā 2006. gada fiskālie rezultāti izrādījušies labāki, nekā gaidīts, 2007. gada un turpmākajiem mērķrādītājiem vajadzētu būt augstākiem, ļaujot neplānotos papildu ieņēmumus pilnībā izmantot deficīta un parāda samazināšanai. Turklāt visām valstīm jāizvairās no procikliskas fiskālās politikas. Tas ir ārkārtīgi nozīmīgi fiskālās stabilitātes nodrošināšanai, gatavojoties iedzīvotāju novecošanas ietekmei, un pilnībā atbilst pārskatītajam Stabilitātes un izaugsmes paktam. Valsts izdevumu un nodokļu pārskatīšana, lai uzlabotu valsts finanšu kvalitāti, papildus veicinātu tautsaimniecības izaugsmi un fiskālo stabilitāti.

Padome atbalsta arī vērienīgas strukturālās reformas, kas vēl vairāk palīdzētu nodrošināt monetārās savienības raitu darbību un veicinātu izaugsmes potenciālu un darba vietu radīšanu. Īpaši uzlabojot darba tirgus elastību, kas ļautu labāk saskaņot darba samaksas un darba ražīguma norises, un veicinot darbaspēka mobilitāti, vēl vairāk nostiprinātos valstu spēja pretoties šokiem un tīktu nodrošināta to konkurētspēja.

Šajā "Mēneša Biļetena" izdevumā iekļauti trīs raksti. Pirmajā rakstā analizēts, kā ECB monetāro politiku dara zināmu finanšu tirgiem. Otrajā rakstā skaidrots, no kādiem avotiem tiek iegūta informācija par produkcijas izlaides atšķirībām dažādās euro zonas valstīs un kā tā ietekmē politikas lēmumus. Trešajā rakstā aplūkotas atšķirības starp valdības budžeta bilanci un valdības parāda pārmaiņām euro zonā.